

ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

РІШЕННЯ

КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

у справі за конституційним поданням 53 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) пункту 2 частини першої статті 7, пункту 2 розділу VIII „Прикінцеві та перехідні положення“ Закону України „Про засади запобігання і протидії корупції“

м. К и ї в
13 березня 2012 року
№ 6-рп/2012

Справа № 1-14/2012

Конституційний Суд України у складі суддів:

Винокурова Сергія Маркіяновича – головуєчого,
Бауліна Юрія Васильовича,
Бринцева Василя Дмитровича,
Вдовіченка Сергія Леонідовича,
Гультая Михайла Мирославовича,
Запорожця Михайла Петровича,
Кампа Володимира Михайловича,
Колоса Михайла Івановича,
Лилака Дмитра Дмитровича,
Маркуш Марії Андріївни,
Овчаренка В'ячеслава Андрійовича,
Пасенюка Олександра Михайловича – доповідача,
Сергейчука Олега Анатолійовича,
Стецюка Петра Богдановича,
Стрижака Андрія Андрійовича,
Шаптали Наталі Костянтинівни,

розглянув на пленарному засіданні справу за конституційним поданням 53 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) пункту 2 частини першої статті 7, пункту 2 розділу VIII „Прикінцеві та перехідні положення“ Закону України „Про засади запобігання і протидії корупції“ від 7 квітня 2011 року № 3206–VI (Відомості Верховної Ради України, 2011 р., № 40, ст. 404) (далі – Закон).

Приводом для розгляду справи згідно зі статтями 39, 40 Закону України „Про Конституційний Суд України“ стало конституційне подання 53 народних депутатів України.

Підставою для розгляду справи відповідно до статті 71 Закону України „Про Конституційний Суд України“ є твердження суб'єкта права на конституційне подання про неконституційність положень пункту 2 частини першої статті 7, пункту 2 розділу VIII „Прикінцеві та перехідні положення“ Закону.

Заслухавши суддю-доповідача Пасенюка О.М. та дослідивши матеріали справи, у тому числі позиції Генеральної прокуратури України, Служби безпеки України, Міністерства внутрішніх справ України, Національного агентства України з питань державної служби, науковців Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва та Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності Національної академії правових наук України, Національного університету „Юридична академія України імені Ярослава Мудрого“, Національного університету „Одеська юридична академія“, Конституційний Суд України

у с т а н о в и в:

1. Суб'єкт права на конституційне подання – 53 народних депутати України – звернувся до Конституційного Суду України з клопотанням визнати таким, що не відповідає Конституції України (є неконституційним), пункт 2 частини першої статті 7 Закону щодо заборони особам, зазначеним у пункті 1 частини першої статті 4 цього закону, входити до складу органу управління підприємства або організації, що має на меті одержання прибутку.

Автори клопотання зазначають, що за змістом пункту 2 частини першої статті 7 Закону зайняття особою посад, перелічених у пункті 1 частини першої статті 4 цього закону, фактично ставиться в залежність від наявності в неї корпоративних прав та обмежує можливість особи здійснювати їх. Цим, на їхню думку, порушується право особи володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, передбачене частиною першою статті 41 Конституції України.

Народні депутати України також вважають, що пункт 2 розділу VIII „Прикінцеві та перехідні положення“ Закону, згідно з яким у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за 2011 рік відомості про витрати надаються з дня набрання чинності цим законом, не відповідає частині першій статті 8, частині першій статті 58 Конституції України щодо незворотності дії в часі законів та інших нормативно-правових актів.

Суб'єкт права на конституційне подання зазначає, що фінансовий контроль, пов'язаний із запобіганням і протидією корупції, зокрема обов'язок подавати декларацію про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за формою, встановленою Законом, передбачений статтею 12 Закону. Цей Закон набирає чинності з 1 липня 2011 року, крім статей 11, 12, які набирають чинності з 1 січня 2012 року (пункт 1 розділу VIII „Прикінцеві та перехідні положення“). На думку авторів клопотання, дія статті 12 Закону поширюється лише на ті правовідносини, які виникли після набрання нею чинності. Оскільки за статтею 12 Закону витрати осіб, визначених у пункті 1, підпункті „а“ пункту 2 частини першої статті 4 цього закону, вперше підлягають декларуванню, то декларуватися згідно із затвердженою Законом формою повинні витрати, здійснені з дня набрання чинності статтею 12 Закону, а саме з 1 січня 2012 року. Однак декларація, яка відповідно до частини першої статті 12 Закону має бути подана до 1 квітня 2012 року, включає витрати, здійснені з 1 липня 2011 року до 31 грудня 2011 року.

2. Конституційний Суд України, вирішуючи порушені в конституційному поданні питання, виходить з того, що Україна є республікою; носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ; народ здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування; громадяни мають право брати участь в управлінні державними справами, у всеукраїнському та місцевих референдумах, вільно обирати і бути обраними до органів державної влади та органів місцевого самоврядування; громадяни користуються рівним правом доступу до державної служби, а також до служби в органах місцевого самоврядування (частини перша, друга статті 5, стаття 38 Конституції України).

Для виконання функцій держави та місцевого самоврядування необхідна належна організація державної служби, служби в органах місцевого самоврядування, а також діяльності інших осіб, уповноважених на здійснення таких функцій. Органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України (частина друга статті 6, частина друга статті 19 Основного Закону України).

Конституцією та законами України для посадових і службових осіб органів державної влади та органів місцевого самоврядування встановлені певні правила поведінки, у тому числі й окремі обмеження щодо їх позаслужбової діяльності. Такі обмеження є конституційно обґрунтованими, оскільки деякі види діяльності цих осіб за межами їх служби об'єктивно можуть зумовити ситуацію, несумісну з належним виконанням ними службових обов'язків через виникнення конфлікту інтересів, який за абзацом четвертим статті 1 Закону визначається як суперечність між особистими інтересами особи та її службовими повноваженнями, наявність якої може вплинути на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень, а також на вчинення чи невчинення дій під час виконання наданих їй службових повноважень.

Держава запроваджує правові механізми, які запобігають конфлікту інтересів або забезпечують його врегулювання в разі виникнення. У зв'язку з цим у Конституції України встановлено обмеження щодо позаслужбової діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави та органів місцевого самоврядування, а саме: підприємницька діяльність депутатів, посадових і службових осіб органів державної влади та органів місцевого самоврядування обмежується законом; народні депутати України не можуть мати іншого представницького мандата чи бути на державній службі; вимоги щодо несумісності депутатського мандата з іншими видами діяльності встановлюються законом; Президент України не може займатися іншою оплачуваною або підприємницькою діяльністю чи входити до складу керівного органу або наглядової ради підприємства, що має на меті одержання прибутку; члени Кабінету Міністрів України, керівники центральних та місцевих органів виконавчої влади не мають права суміщати свою службову діяльність з іншою роботою, крім викладацької, наукової та творчої у позаробочий час, входити до складу керівного органу або наглядової ради підприємства, що має на меті одержання прибутку; професійні судді не можуть обіймати будь-які інші оплачувані посади, виконувати іншу оплачувану роботу, крім наукової, викладацької та творчої (частина друга статті 42, частини друга, третя статті 78, частина четверта статті 103, частина перша статті 120, частина друга статті 127).

Відповідно до Закону особи, уповноважені на виконання функцій держави та місцевого самоврядування, зобов'язані вживати заходів щодо недопущення будь-якої можливості виникнення конфлікту інтересів та повідомляти невідкладно безпосереднього керівника про наявність такого конфлікту. Закони та інші нормативно-правові акти, що визначають повноваження органів державної влади, органів місцевого самоврядування, порядок надання окремих видів державних послуг та провадження інших видів діяльності, пов'язаних із виконанням функцій держави, місцевого самоврядування, мають

передбачати порядок та шляхи врегулювання конфлікту інтересів, а також можуть установлювати спеціальні вимоги щодо поведінки таких осіб (статті 13, 14 Закону).

Заходи щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів передбачено і в міжнародно-правових актах, зокрема в Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції 2003 року, ратифікованій Україною, Міжнародному кодексі поведінки державних посадових осіб, схваленому Генеральною Асамблеєю Організації Об'єднаних Націй 19 грудня 1996 року (далі – Міжнародний кодекс поведінки державних посадових осіб), Рекомендації Комітету міністрів Ради Європи про статус публічних державних службовців в Європі від 24 лютого 2000 року № R (2000) 6 (далі – Рекомендація Комітету міністрів Ради Європи).

У законодавстві України встановлено вимоги до осіб, уповноважених на виконання функцій держави та місцевого самоврядування, а також певні обмеження з метою запобігання конфлікту інтересів. До заходів, спрямованих на запобігання і протидію корупції, які передбачені у Законі, належать обмеження щодо використання такими особами службового становища, стосовно сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності, одержання дарунків (пожертв), роботи близьких осіб, а також обмеження щодо осіб, які звільнилися з посад або припинили діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави, місцевого самоврядування, проведення спеціальної перевірки щодо осіб, які претендують на зайняття посад, пов'язаних із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, запровадження фінансового контролю, встановлення загальних вимог до поведінки зазначених осіб, проведення антикорупційної експертизи проектів нормативно-правових актів, вимоги щодо прозорості інформації, яка надається уповноваженими особами, заборона на одержання безоплатних послуг і майна органами державної влади та органами місцевого самоврядування (статті 6 – 13, 15 – 17).

Обмеження щодо суміщення діяльності осіб, зазначених у пункті 1 частини першої статті 4 Закону, з підприємницькою та іншою оплачуваною діяльністю закріплено в положеннях пункту 2 частини першої статті 7 цього закону, згідно з якими цим особам забороняється входити до складу органу управління чи наглядової ради підприємства або організації, що має на меті одержання прибутку (крім випадків, коли особи здійснюють функції з управління акціями (частками, паями), що належать державі чи територіальній громаді, та представляють інтереси держави чи територіальної громади в раді товариства (спостережній раді), ревізійній комісії господарського товариства), якщо інше не передбачено Конституцією або законами України. У разі якщо Конституцією і законами України для окремих посад встановлено спеціальні обмеження щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності, то їх додержання забезпечується за спеціальними процедурами (частина друга статті 7 Закону).

3. Встановлена у пункті 2 частини першої статті 7 Закону заборона стосується права осіб, зазначених у пункті 1 частини першої статті 4 цього закону, входити до складу органу управління підприємства або організації, що має на меті одержання прибутку.

Оскільки Закон не містить визначення вжитих в оспорюваному положенні Закону термінів „орган управління“, „наглядова рада“, „підприємство або організація, що має на меті одержання прибутку“, Конституційний Суд України з'ясовує їх правову природу і значення через системний аналіз таких інститутів цивільного та господарського права, як „юридична особа“ (глави 7, 8 підрозділу 2 розділу II книги першої Цивільного кодексу України (далі – ЦК України), „суб'єкти господарювання“ та „майнова основа господарювання“ (розділи II, III Господарського кодексу України (далі – ГК України).

Згідно з частиною першою статті 62 ГК України підприємством визнається самостійний суб'єкт господарювання, створений компетентним органом державної влади

або органом місцевого самоврядування, або іншими суб'єктами для задоволення суспільних та особистих потреб шляхом систематичного здійснення виробничої, науково-дослідної, торговельної, іншої господарської діяльності в порядку, передбаченому цим кодексом та іншими законами. Відповідно до частин першої, другої статті 83 ЦК України юридичні особи можуть створюватися у формі товариств, установ та в інших формах, встановлених законом. Товариством є організація, створена шляхом об'єднання осіб (учасників), які мають право участі у цьому товаристві. Згідно з частиною другою статті 62 ГК України і абзацом другим частини другої статті 83 ЦК України підприємства і організації можуть створюватися як для здійснення підприємництва, так і для некомерційної господарської діяльності і поділяються на підприємницькі та непідприємницькі. Господарським товариством є підприємство, що створюється юридичними особами та/або громадянами шляхом об'єднання їх майна і участі в підприємницькій діяльності товариства з метою одержання прибутку (частина перша статті 79 ГК України). Управління діяльністю господарського товариства здійснюють його органи та посадові особи, склад і порядок обрання (призначення) яких визначається залежно від виду товариства, а у визначених законом випадках – учасники товариства. Посадовими особами товариства визнаються голова та члени виконавчого органу, голова ревізійної комісії (ревізор), а у разі створення ради товариства (спостережної ради) – голова і члени цієї ради (частини перша, друга статті 89 ГК України). Відповідно до статті 97 ЦК України органами управління товариством є загальні збори його учасників і виконавчий орган, якщо інше не встановлено законом. Таким чином, до органу управління підприємства або організації, що має на меті одержання прибутку, належать загальні збори учасників (акціонерів) господарського товариства, виконавчий орган, наглядова (спостережна) рада, інший орган, можливість або обов'язковість створення якого передбачена законом чи статутом підприємства або іншими установчими документами (частина друга статті 97 ЦК України, частина четверта статті 57, частина друга статті 65, частина перша статті 89 ГК України, частина друга статті 23 Закону України „Про господарські товариства“).

У загальних зборах мають право брати участь усі його члени (учасники, засновники); загальні збори учасників (акціонерів) підприємства (організації) проводяться періодично, вони визначають основні напрями діяльності підприємства (організації), вносять зміни до його статуту, приймають рішення про його ліквідацію тощо (частина друга статті 101 ГК України, частина четверта статті 98, частини перша, четверта статті 145, частини перша, п'ята статті 159 ЦК України, частина перша статті 58 Закону України „Про господарські товариства“, частини перша, друга статті 32, частина друга статті 33 Закону України „Про акціонерні товариства“).

Виконавчий орган підприємства (організації) здійснює керівництво його поточною діяльністю, організовує виконання рішень загальних зборів учасників (акціонерів) господарського товариства, діє від імені підприємства (організації) (частина друга статті 145, частина перша статті 161 ЦК України, частина третя статті 62 Закону України „Про господарські товариства“, частини перша, друга статті 58 Закону України „Про акціонерні товариства“). Здійснюючи управлінську діяльність, виконавчий орган реалізує колективну волю учасників (акціонерів) господарського товариства, які є носіями корпоративних прав (абзац третій підпункту 3.1 пункту 3 мотивувальної частини Рішення Конституційного Суду України від 12 січня 2010 року № 1-рп/2010). Виконавчий орган підприємства (організації) може бути колегіальним (правління, дирекція) чи одноособовим (директор, генеральний директор) (частина друга статті 161 ЦК України).

Наглядова рада як орган управління підприємства (організації) контролює та регулює діяльність його виконавчого органу (частини перша, друга статті 146, частина перша статті 160 ЦК України, частина перша статті 51 Закону України „Про акціонерні товариства“).

З аналізу пункту 2 частини першої статті 7 Закону у взаємозв'язку з його положеннями та іншими законами України вбачається, що Законом заборонено особам, зазначеним у пункті 1 частини першої статті 4 цього закону, входити до складу будь-яких органів управління підприємств або організацій, що мають на меті одержання прибутку. На відміну від загальних зборів учасників підприємства (організації), що мають на меті одержання прибутку, до складу інших органів управління, що обираються (призначаються) загальними зборами, входять посадові особи, які виконують свої обов'язки на постійній основі на підставі цивільно-правових чи трудових договорів (контрактів) (частина третя статті 48 Закону України „Про господарські товариства“, пункт 17 частини другої статті 33, частина третя статті 51, частина дев'ята статті 53, частина четверта статті 62 Закону України „Про акціонерні товариства“).

Відповідно до правової позиції Конституційного Суду України „будь-яка робота, яка здійснюється „на постійній основі“, виключає її поєднання з певними посадами в органах державної влади та органах місцевого самоврядування, які передбачають роботу на такій же постійній основі, зокрема на посадах керівників органів виконавчої влади“ (абзац чотирнадцятий пункту 2 мотивувальної частини Рішення від 4 липня 2002 року № 14-рп/2002).

З огляду на зазначене Конституційний Суд України дійшов висновку, що заборона особам, зазначеним у пункті 1 частини першої статті 4 Закону, входити до органів управління підприємств або організацій, що мають на меті одержання прибутку, до складу яких входять посадові особи, які виконують свої обов'язки на постійній основі на підставі цивільно-правових чи трудових договорів (контрактів), не суперечить Конституції України.

4. Народні депутати України, обґрунтовуючи неконституційність оспорюваних положень Закону, вважають, що заборона входити до складу органу управління підприємства або організації, що має на меті одержання прибутку, поширюється і на участь у загальних зборах учасників (акціонерів) господарського товариства осіб, зазначених у пункті 1 частини першої статті 4 цього закону, що не відповідає частині першій статті 41 Конституції України.

Відповідно до Основного Закону України кожен має право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю; право приватної власності набувається в порядку, визначеному законом; ніхто не може бути протиправно позбавлений права власності; право приватної власності є непорушним (частини перша, друга, четверта статті 41). Конституцією України встановлено, що громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом (частина перша статті 24); усі суб'єкти права власності рівні перед законом (частина четверта статті 13). Згідно з частиною третьою статті 319 ЦК України усім власникам забезпечуються рівні умови здійснення своїх прав.

За частиною першою статті 167 ГК України учасники (акціонери) господарського товариства мають корпоративні права, тобто права особи, частка якої визначається у статутному фонді (майні) господарської організації, що включають правомочності на участь цієї особи в управлінні господарською організацією, отримання певної частки прибутку (дивідендів) цієї організації та активів у разі ліквідації останньої відповідно до закону, а також інші правомочності, передбачені законом та статутними документами. Це положення конкретизовано у Законі України „Про акціонерні товариства“, згідно з пунктом 8 частини першої статті 2 якого корпоративні права – це сукупність майнових і немайнових прав акціонера – власника акцій товариства, – які впливають з права власності на акції та включають право на участь в управлінні акціонерним товариством, отримання дивідендів та активів акціонерного товариства у разі його ліквідації відповідно до закону, а також інші права та правомочності, передбачені законом чи статутними документами.

Особи, уповноважені на виконання функцій держави та місцевого самоврядування, як і інші фізичні та юридичні особи, мають право володіти, користуватися та розпоряджатися своєю власністю, у тому числі з метою набуття та реалізації корпоративних прав. У преамбулі Рекомендації Комітету міністрів Ради Європи зазначається, що хоч публічні службовці і наділені особливими правами та обов'язками для виконання функцій держави, однак вони є громадянами, а тому за ними слід визнавати ті ж права, що й за іншими громадянами, у тій мірі, у якій це можливо. Міжнародний кодекс поведінки державних посадових осіб також допускає здійснення державними посадовими особами діяльності, спрямованої на отримання фінансового прибутку (пункт 5); в той же час державні посадові особи зобов'язані утримуватись від володіння фінансовими, комерційними або іншими аналогічними інтересами, які є несумісними з їх посадою, функціями, обов'язками або їх виконанням (пункт 4).

Згідно з частиною другою статті 167 ГК України володіння корпоративними правами не вважається підприємництвом, але законом можуть бути встановлені обмеження для певних осіб щодо володіння ними та/або їх здійснення. Одне з таких обмежень встановлено у пункті 2 частини першої статті 7 Закону, за змістом якого особам, зазначеним у пункті 1 частини першої статті 4 цього закону, забороняється входити до складу органу управління чи наглядової ради підприємства або організації, що має на меті одержання прибутку, зокрема бути головою або членом наглядової (спостережної) ради, виконавчого органу, ревізійної комісії, ревізором господарського товариства, а також головою або членом іншого органу товариства, якщо утворення такого органу передбачене статутом товариства. Встановлена заборона не поширюється на володіння та/або реалізацію особами, уповноваженими на виконання функцій держави та місцевого самоврядування, решти корпоративних прав, не пов'язаних з участю (членством) в управлінні поточною діяльністю господарського товариства.

Згідно з частиною першою статті 19 Конституції України правовий порядок в Україні ґрунтується на засадах, відповідно до яких ніхто не може бути примушений робити те, що не передбачено законодавством. Відповідно до частини першої статті 100 ЦК України право участі у товаристві є особистим немайновим правом і не може окремо передаватися іншій особі. З огляду на це особи, уповноважені на виконання функцій держави та місцевого самоврядування, мають право на придбання акцій (часток, паїв) господарського товариства, управляти ним, беручи участь у загальних зборах учасників (акціонерів), отримувати дивіденди, інформацію щодо діяльності товариства, частину його активів у разі ліквідації товариства тощо.

Рівність учасників (акціонерів) господарського товариства як власників та як суб'єктів корпоративних прав закріплено в частині першій статті 25 Закону України „Про акціонерні товариства“, згідно з якою кожному акціонеру надається однакова сукупність прав, включаючи право на участь в управлінні акціонерним товариством, зокрема, шляхом участі в загальних зборах учасників (акціонерів) господарського товариства.

Таким чином, Конституційний Суд України дійшов висновку, що заборона особам, зазначеним у пункті 1 частини першої статті 4 цього закону, брати участь у загальних зборах підприємства або організації, що має на меті одержання прибутку, як вбачається зі змісту положень пункту 2 частини першої статті 7 Закону, суперечить частинам першій, другій статті 24, частинам першій, четвертій статті 41 Конституції України.

5. Суб'єкт права на конституційне подання порушує перед Конституційним Судом України питання щодо відповідності Конституції України (конституційності) пункту 2 розділу VIII „Прикінцеві та перехідні положення“ Закону, відповідно до якого у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за 2011 рік відомості про витрати надаються з дня набрання чинності цим законом.

Згідно з частиною першою статті 58 Конституції України закони та інші нормативно-правові акти не мають зворотної дії в часі, крім випадків, коли вони пом'якшують або скасовують відповідальність особи.

Конституційний Суд України у своїх рішеннях вже висловлював позицію щодо незворотності дії в часі законів та інших нормативно-правових актів: закони та інші нормативно-правові акти поширюють свою дію тільки на ті відносини, які виникли після набуття законами чи іншими нормативно-правовими актами чинності; дію нормативно-правового акта в часі треба розуміти так, що вона починається з моменту набрання цим актом чинності і припиняється із втратою ним чинності, тобто до події, факту застосовується той закон або інший нормативно-правовий акт, під час дії якого вони настали або мали місце; дія закону та іншого нормативно-правового акта не може поширюватися на правовідносини, які виникли і закінчилися до набрання чинності цим законом або іншим нормативно-правовим актом (рішення від 13 травня 1997 року № 1-зп, від 9 лютого 1999 року № 1-рп/99, від 5 квітня 2001 року № 3-рп/2001).

Відповідно до частини п'ятої статті 94 Конституції України закон набирає чинності через десять днів з дня його офіційного оприлюднення, якщо інше не передбачено самим законом, але не раніше дня його опублікування. У пункті 1 розділу VIII „Прикінцеві та перехідні положення“ Закону визначено, що він набирає чинності з 1 липня 2011 року, крім статей 11 і 12, які набирають чинності з 1 січня 2012 року, а у пункті 2 зазначено, що у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за 2011 рік відомості про витрати надаються з дня набрання чинності цим законом.

Конституційний Суд України виходить з того, що закон є цілісним документом, всі його положення мають розглядатися у взаємозв'язку, системно. З огляду на це пункт 2 розділу VIII „Прикінцеві та перехідні положення“ Закону слід розглядати у системному зв'язку з частиною першою статті 12 Закону, згідно з якою особи, зазначені у пункті 1, підпункті „а“ пункту 2 частини першої статті 4 цього закону, зобов'язані щорічно до 1 квітня подавати за місцем роботи (служби) декларацію про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за минулий рік за формою, що додається до Закону.

З набранням чинності частини першої статті 12 Закону витрати осіб, вказаних у пункті 1, підпункті „а“ пункту 2 частини першої статті 4 цього закону, підлягають декларуванню. Конституційний Суд України вважає, що оскільки стаття 12 Закону набрала чинності з 1 січня 2012 року, то й обов'язок відповідних посадових і службових осіб щодо декларування своїх витрат виник з дня набрання чинності статтею 12 Закону. Таким чином, особи, які претендують на зайняття посад в органах державної влади та органах місцевого самоврядування, та особи, які вже займають відповідні посади, мають вносити до декларації відомості про витрати, здійснені з 1 січня 2012 року, за формою, передбаченою Законом.

Натомість у пункті 2 розділу VIII „Прикінцеві та перехідні положення“ Закону встановлено контроль за витратами, здійсненими зазначеними особами у період з 1 липня 2011 року до 31 грудня 2011 року, тобто за відносинами, які виникли до набрання чинності статтею 12 цього закону, чим порушено конституційну вимогу щодо незворотності дії в часі законів та інших нормативно-правових актів.

З огляду на викладене Конституційний Суд України вважає, що положення пункту 2 розділу VIII „Прикінцеві та перехідні положення“ Закону щодо надання у декларації за 2011 рік відомостей про витрати з дня набрання чинності цим законом суперечить частині першій статті 58 Конституції України.

Невідповідність цього положення Конституції України не звільняє осіб від обов'язку декларувати свої доходи згідно з чинним законодавством.

Враховуючи наведене та керуючись статтями 147, 150, 152, 153 Конституції України, статтями 51, 61, 63, 65, 67, 69, 73 Закону України „Про Конституційний Суд України“, Конституційний Суд України

в и р і ш и в:

1. Визнати таким, що відповідає Конституції України (є конституційним), положення пункту 2 частини першої статті 7 Закону України „Про засади запобігання і протидії корупції“ від 7 квітня 2011 року № 3206–VI, згідно з яким особам, зазначеним у пункті 1 частини першої статті 4 цього закону, забороняється входити до складу органу управління підприємства або організації, що має на меті одержання прибутку, за винятком встановлення заборони вказаним особам, як вбачається зі змісту цього положення, брати участь у загальних зборах такого підприємства або організації.

2. Визнати такими, що не відповідають Конституції України (є неконституційними), положення Закону України „Про засади запобігання і протидії корупції“ від 7 квітня 2011 року № 3206–VI, а саме:

– пункту 2 частини першої статті 7 щодо заборони особам, зазначеним у пункті 1 частини першої статті 4 цього закону, брати участь у загальних зборах підприємства або організації, що має на меті одержання прибутку;

– пункту 2 розділу VIII „Прикінцеві та перехідні положення“.

3. Положення Закону України „Про засади запобігання і протидії корупції“ від 7 квітня 2011 року № 3206–VI, визнані неконституційними, втрачають чинність з дня ухвалення Конституційним Судом України цього Рішення.

4. Рішення Конституційного Суду України є обов'язковим до виконання на території України, остаточним і не може бути оскаржене.

Рішення Конституційного Суду України підлягає опублікуванню у „Віснику Конституційного Суду України“ та в інших офіційних виданнях.

КОНСТИТУЦІЙНИЙ СУД УКРАЇНИ